

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

8. Quibus modis quis eximatur à decimarum præstatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

tit. l. 4. §. Sed quod meretur D. De condit. ob-
 inipem causam. Vide Navar. in Manuali cap.
 17. num. 31. & seqq. & Canil. cap. 4. num. 11.
 §. 199.

§. VIII.

Quibus modis quis eximatur à decima-
 rum præstatione,

1. Eximitur quis privilegio.
2. Limitatio illius.
3. Item consuetudo eximit.
4. Præscriptio.
5. Compositio.
6. Remissio.

Constat igitur ex jam dictis, regulariter
 quemlibet teneri ad præstationem deci-
 marum: id quod verum est, nisi quis speciali-
 ter sese exemptum docere possit, live Clericus
 sit, live laicus, quatenus scilicet decimæ ju-
 ris sunt Canonici seu positivi; etiam juxta
 ante dicta. Et primò quidem privilegio, non
 quidem Principis alicujus laici, c. A nobis 24.
 c. Tua 25. c. Dudum 31. hoc tit. aut Episcopi, quo-
 jus Canonicum relaxare nequit, sed Pontificis
 c. Ex multis placet 3. c. Suggestum 9. cum c. seq. d. e.
 A nobis, & aliis hoc tit. Sic leprosi, commu-
 niter viventes, eximuntur à solutione decima-
 rum de hortis & nutrimentis animalium suo-
 rum, cap. 2. inf. De Eccl'es. adificandis. Similiter
 Cisterciensibus, Templariis & Hospitalariis
 indultæ sunt decimæ laborum, id est, prædio-
 rum suorum, non novarum, quæ propriis co-
 lunt manibus & sumptibus, c. Ex parte 10. c. ad
 audientiam 13. hoc tit. modò acquisita sint ante
 Concilium Lateranense, c. penult. hoc tit. Aliis
 verò Religiosis in d. e. Ex parte conceditur, ne
 solvant decimas de hortis & nutrimentis ani-
 malium suorum, id est, de animalibus, quæ ip-
 si nutriunt, ut exponit Glossa, & de nova-
 libus, quæ propriis manibus & sumptibus ex-
 colunt.

2. Hoc tamen privilegium non extenditur ad
 decimas, in quarum perceptionis possessione
 fuerit antea Ecclesia parochialis, vel alia, Ol-
 tradus Consil. 268. Choppin. lib. 3. De sacra Po-
 lit. tit. 2. num. 7. Sicut non extenditur ad præ-
 dia, ab aliis conductæ, c. Dilecti 8. hoc tit. Ne-

que privilegium super decimis laborum ex-
 tenditur ad terras, quæ aliis colendæ traduntur,
 cap. Licet 11. eod. nisi id ipsum exprimat, prout
 refert Choppinus d. tit. 2. num. 7. privilegium
 Bonifacii VIII. quo indulgit Cisterciensibus,
 ne de tenis suis, quas aliis colendas concede-
 rent, de quibus tamen nullus decimas vel pri-
 mitias perceperit, solverent decimas, aut ea-
 rum cultores. Cujusmodi privilegium eis an-
 tea ab Eugenio III. indultum fuit. Refert ibi-
 dem num. 9. Bullam Martini V. qua amplio-
 rem Cisterciensibus immunitatem à decimis conce-
 dit. Post Cistercienses verò similem immuni-
 tatem à decimis, quoad terras ab ipsis excoltas,
 obtinuerunt omnes Mendicantes Ordines, ma-
 joremque libertatem Collegiis Societatis Jesu
 concessit Gregorius XIII. Constitutione sua incip.
 Pastoralis 1. Januarii 1578. quam refert Piafescius
 p. 2. praxis Episcop. cap. 4. ars. 9. num. 17. Cæte-
 rum privilegium hoc non solvendi decimas re-
 vocatur, si ex post facto incipiat esse nocivum,
 & cessante causa privilegii c. Suggestum 9. hoc
 tit.

Secundò, eximitur quis à præstatione deci-
 marum per consuetudinem legitime introdu-
 ctam. Hinc valet consuetudo, ut ex quibus-
 dam fructibus vel bonis, uti minutis, v. g. ole-
 ribus, rapis, fabis, & similibus non solvatur de-
 cima, vel non integra, sed minor, v. g. duodeci-
 ma, vicefima, tricesima, c. Commissum 4. c.
 Dilecti 8. c. In aliquibus 32. hoc tit. Guidonis
 Papæ Consil. 284. Ideoque jura dicentia deci-
 mam solvendam esse cum integritate debita, c.
 Non est 22. c. c. Tua nobis 26. in fine, intelligen-
 da sunt de integritate solvi solita. Hinc etiam
 valet consuetudo, ut Clerici nullas solvant de-
 cimas, ut laici non solvant personales, vel non
 nisi in fine anni, aut ut decima uni parochiæ
 jure debita solvatur alteri, c. Ad Apostolica 20.
 cum similibus h. t.

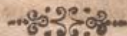
3. Planè personales decimas, seu ex lucro in-
 ductiæ, nullibi ferè solvi testatur Navarrus in
 Manuali cap. 21. num. 31. usumque in hac mate-
 ria decimarum, si qua alia, valde variat,
 notat Zypæus hoc tit. sub num. 5. nam alibi deci-
 mas debent lignorum, alibi animalium, alibi
 leguminum. Sic, eodem referente, mariti-
 mis locis harum ditionum consuetudo ob-
 tinere dicitur, quodis, qui taxam aliquam
 narrantur

narrantem, concedente Principe (in cuius alioqui regalia ea trausit, dum mare aut flumen non recedit eodem impetu, sed longissimo tempore inundat, mutatque planè formam) vindicatur à mari, & aggeribus munit, lucretur decimas, quando ab hominum memoria culta non fuit, & Ecclesia decimas nunquam habuit. Alioquin si Ecclesia semel decimas habuerit, & Princeps concedat prioribus dominis vindicationem, tunc sicut proprietatis redit ad dominum, ita & decimæ ad Ecclesiam. Si tamen agri, ex quibus decimæ debebatur, maneant in cultu per annos centum, & postea nascantur fruges, debebuntur decimæ, quia hoc casu non fuit mutata forma, ut in priori per inundationem.

4. Tertio, præscriptione: nam licet laici sint incapaces juris percipiendi decimas, ac proinde nulla præscriptione etiam immemoriali illud acquirere valeant, *c. Causam sup. De præscript.* tamen nullibi habetur expressum, quod sint incapaces exemptionis ab earum præstatione: & ideo illam præscribere possunt sine titulo quidem tempore hominum memoriam excedente, quia juris præsumptio est in contrarium, *c. 1. De præscript. in 6.* cum titulo vero spatium quadraginta annorum, quia non minori tempore contra Ecclesiam currit præscriptio, *c. 4. 6. 8. sup. De præscript.* nisi forte ob specialem aliquam rationem, ut in *c. Si De terra inf. De privilegiis.* Vide Covarr. l. 1. *var. resol. c. 17. n. 10. & Canif. c. 17. n. 14. & seqq.*

5. Quarto, compositione, *c. Ex multiplici 3. c. Nuper penult. h. t.* Sic inter Clericos fieri potest compositio, ut uni, non alteri decima solvatur, *c. Dilatus 8. h. t. & ibi Abbas* modò nihil temporale ab altero præstandum intercedat, *c. fin. sup. de rerum permutat.* Eritque talis compositio perpetua, & ligabit successores, dummodò auctoritate Episcopi facta fuerit, *c. Statuimus sup. De transact.* Nec tollitur per privilegium sequens: nisi de illa mentionem faciat, *d. c. Ex multiplici*

Quinto, per remissionem. Sic Clerici à præstatione decimarum Episcopali per remissionem Canonice factam, id est, de consensu Capituli & ex causa paupertatis eximi possunt, *cap. Quia circa 22. inf. De privilegiis, can. fin. xvi. q. 1.*

§ IX.

De decimis novalium, deque actione & cognitione decimarum.

1. 2. *Quia sit Novale.*
3. *Decima novalium debentur Ecclesia parochiali.*
4. *Privilegium de percipiendis decimis non comprehendit novalia.*
5. *Præscriptio decimarum non extenditur ad novalia.*
6. *Præscripta una specie decimabili etiam alia præscripta censentur.*
7. *Cognitio decimarum ad quem spectet.*

Decimis quoque novalium hic aliquid subiiciendum est. Solet autem Novale variis modis exponi: nam Juris. in l. *Silva 30. §. novalis D. De verb. signif.* Novalem interpretatur terram præcisam, vel, ut legunt, prolesiam, quæ anno cessavit. Quam interpretationem sequitur Isidor. l. 5. *Etymolog. cap. 13.* Novalis, inquit, ager est primùm prolesius, qui alternis annis vacat, novandarum sibi vinum causa. Unde illud Virgilii l. *Georg.*

Alternis idem terras cessare novalis.

Et confirmat Varro lib. 4. *De Latina.* ei opponens agrum restibilem, id est, qui restituitur ac fertur quotannis. Interdum sumitur Novale pro terra, quæ singulis annis semine renovatur. *Valla lib. 6. juxta illud Virgilii Eccl. 1.*

Impius hac tam culta novalia miles habebit?

Alii Novale vocant silvam, quæ extirpatis arboribus ad culturam redigitur, per text. in l. *ult. in fine D. De termino moto.*

2. Nos hic in materia decimarum, unà cum Innoc. in *c. Quia per novale inf. De verbor. significat.* Novale sumimus pro agro de novo ad culturam redacto, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit. Non tamen pro quolibet tali agro hic specialiter sumitur, sed pro eo, qui ante culturam vel modicum vel nullum fructum adferbat, *Glos. in c. Commissum 4. in V. pascuis h. t.*

3. Debentur verò decimæ novalium, seposito privilegio, præscriptione, consuetudine aut compositione, Parochiali Ecclesie, in cuius finibus exsurgunt, & quidem pro modo limi-